

ÖĞRETMENLER İÇİN
KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİ
BİLGİ KARTLARI

GÖRME YETERSİZLİĞİ

- Az gören veya görme engelli öğrencinizi sırasına kolaylıkla girip çıkabileceği şekilde **sınıfın ön tarafına oturtun**.
- Az gören öğrencinizin oturduğu yerin **güneş ışınlarını arkadan alacak şekilde** uygun bir konumda olmasına dikkat edin.
- Dersi **açık ve anlaşılır bir ses tonuyla öğrenciye dönerek** anlatın.
- **Okulun bölümleri ile sınıfı tanıtarak** öğrencinin bağımsız hareketini sağlamasına yardımcı olun. Öğrenciye çevresini tanıtırken başlangıçta **çocuğun elini, elinizin üzerine koyarak** çevreyi ve nesnelere tanımlayın, nesnelere neye benzediğini ve nasıl kullanıldığını açıklayın.
- Sınıftaki diğer öğrencilere görme engelli öğrencinizin özelliklerini anlatarak, görme engelli öğrencinizin bağımsız hareket etme becerilerini sağlayacak tedbirleri birlikte belirleyin.

GÖRME YETERSİZLİĞİ

- Öğrencinin sınıf arkadaşlarının seslerini ayırt ederek isimleri ile tanınması için “**Şimdi Ayşe cevap verecek**” ya da “**Beyza yanlış cevap verdi.**” benzeri bir iletişim dili kullanın.
- Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul **rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği** yaparak alınacak önlemleri belirleyin.
- Öğrencinizin sıra arkadaşına uyumunu ve ona olan güvenini arttırmak için sıra arkadaşına görme engelli öğrencinize nasıl destek olacağına ilişkin bireysel olarak bilgi verin ve onun olumlu davranışlarını, gösterdiği çabaları ödüllendirin.
- Öğrencinize isteklerinizi belirtirken “**Şunu bana verir misin?**” gibi görmeye dayalı cümleler yerine “**Sağ elinin yanında duran kalemi bana verir misin?**” şeklinde açık yönerge vermeye dikkate edin.

İŞİTME YETERSİZLİĞİ

- İşitme yetersizliği olan öğrencinizi tahtayı ve sizi rahat görebileceği şekilde **sınıfın ön tarafına oturtun**.
- Öğrencinizle konuşurken **göz kontağı kurun** ve **başka yönlere bakmamaya** özen gösterin.
- **Çok yüksek** sesle veya **fısıldayarak konuşmayın**, ses tonunuzun ve konuşma hızınızın normal olmasına dikkat edin. Ayrıca konuştuğunuz ortamın da **çok gürültülü olmaması** gerekmektedir.
- Konuşurken anlaşılır ve kısa cümleler kurun. Konunun açık ve anlaşılır olduğundan emin olun ve cümlelerinizi eksik bırakmayıp tamamlamaya özen gösterin.
- Konuşurken **ağzınızı elle veya kâğıt gibi her hangi bir şeyle kapatmayın**. Öğrencinin **dudak hareketlerinizi takip etmesi** iletişim kurmanız açısından önem teşkil etmektedir.

İŞİTME YETERSİZLİĞİ

- Öğrenciniz kullandığınız sözcüğü anlamadıysa yerine başka bir sözcük kullanın ya da mümkünse **göstererek anlatın**.
- Öğrenciniz ile konuşurken **dikkatinin sizde olduğundan emin olun**, gerektiğinde **omzuna dokunarak size bakmasını sağlayın**.
- Öğrencinin konuşmasını anlayamadığınızda öğrenciden söylediğini **tekrarlamasını isteyin**.
- Ders esnasında öğrencinizin işitme cihazını düzenli ve etkin bir şekilde kullandığından emin olun.
- Öğrencilerin sözel ifadeleri yanlış anlamasını önlemek için **yazılı ve görsel ipuçlarını birlikte kullanın**. Ders anlatımında da görselliğe önem vermeye çalışın.

DİL KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ

- Öğrenciniz konuşurken sakin ve sabır olmaya özen gösterin, konuşmaya **istekli olmadığı durumlarda konuşması için zorlamayın** ve konuşurken sorun yaşadığında **cümlesini onun yerine tamamlamayın.**
- Öğrencinizle iletişime her zaman hazır olduğunuzu ona hissettirin. Konuşurken **mutlaka göz kontağı kurun.**
- Konuşmaya uygun jest ve mimikler kullanın ancak bunların abartılı olmamasına dikkat edin.
- Öğrencinizin ne söylediğine odaklanın ve onu sözel etkinliklere katılmasını sağlamak için **cesaretlendirin.**
- Siz konuştuktan sonra öğrencinizin size cevap vermesi için **yeterli zaman tanıyın.**

DİL KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ

- Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- Öğrencinizi sınıf etkinliklerine katılması için teşvik edin ve etkinlikleri tamamlayabilmesi için yeterli süreyi tanıyın.
- Öğrencinin iletişimini kolaylaştıracak araç ve gereçler kullanmasını destekleyin.
- Öğrencinizi **kendi içinde gösterdiği gelişim ile değerlendirin** ve öğrencinizin **yapamadıklarına değil, yapabildiklerine odaklanın.**

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ ve ZİHİNSEL YETERSİZLİK

- Öğrencinizi tahtayı ve sizi rahat görebileceği şekilde **sınıfın ön tarafına oturtun.**
- Öğrenciye her dersin konusunu, süreci ve beklenenleri **açık bir şekilde anlatın.**
- Her dersin başında daha önce öğrenilen konuları kısaca tekrarlayın, dersin sonunda ise önemli konuları vurgulayarak özetleyin.
- Ders içeriğindeki teknik terimleri ve çocuk için yeni sözcükleri açıklayın, yeni terim ve sözcüklerin açıklamasının yer aldığı çalışma kâğıdını ders öncesinde öğrenciye vererek derse hazır olmasını sağlayın.
- Öğrenciye öğretilecek becerilerin **basitten karmaşığa doğru** sıra izlemesine dikkat edin.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ ve ZİHİNSEL YETERSİZLİK

- Öğrencinin arkadaşlarıyla iletişim kurmasını ve derste çalışma gruplarında yer almasını destekleyin.
- Sınavını **bireysel olarak gerçekleştirin**, onun anlayabileceği ifadeler kullanın ve ek süre verin. Öğrenciniz yazılı anlatımda güçlük yaşıyorsa sözlü sınavları, kısa yanıtı ve boşluk doldurmalı sınavları tercih edin.
- Öğrencinin soru sormasına, gerektiğinde konuların tekrar edilmesine fırsat tanıyın.
- Sınava başlamadan önce öğrencinin sınav sorularını anlayıp anlamadığını kontrol edin, **sınav sorularını kendi cümleleri ile ifade etmesine imkân tanıyın**.
- Öğrenci ile konuşurken **olumsuzdan çok olumlu** ifadeler kullanın.

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU

- Öğrencinizi **duvar tarafında** olacak şekilde **ön sıraya oturtun.**
- Öğrencinin sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat edin.
- Daha önce işlenen konuları **sık sık tekrar edin.** Tekrara önem verin. El yazısını geliştirici pratik çalışmalar yapın.
- Öğrencinin tuttuğu ders notlarını kendi notlarınızdan ya da arkadaşının defterinden kontrol etmesine imkân tanıyın, gerekirse dersi ses kayıt cihazı ile kaydetmesine fırsat verin.
- Öğrencinin sınıf içinde belli zamanlarda **hareket etmesini sağlayacak** kalem açma, tahta silme, akıllı tahtayı kapatma gibi **görevler verin.**
- Ödevlerini yapıp yapmadığını her gün kontrol edin.

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU

- Sınıf ortamında öğrencin **dikkatini dağıtacak olan materyalleri sınıfın arka tarafına alın.**
- Sınıf içinde bireysel, grup çalışması ve bireysel ödüllendirmeler için köşeler oluşturun.
- Öğrencinin dürtüselliğini önlemek amacıyla **3D (Dur, Düşün, Davran)** tekniğini kullanmasını sağlayın.
- Metin okuma ile ilgili stratejiler geliştirin. Örneğin **metnin önemli kısımlarını renkli kalemle işaretleyin.**
- Ders sırasında öğrencinin **dikkatinin artması için** sözel uyarılar verin ya da fiziksel etkinlikler planlayın.
- Ödevleri daha kolay yapılabilir parçalara ayırın her bir parçayı tamamladığında ödüllendirin.

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU

- Sizin yardımınıza ihtiyacı olduğunda bunu belirten bir işaret seçin. Örneğin **kalemimi hava kaldırması** veya **beyaz sayfayı sallaması**.
- Öğrencin uygun olmayan davranışını önlemek için **yapmakta olduğu davranış yerine istenilen davranışa yönelik** yönerge verin.
- Sınıf içinde öğrencinizin hareketliliğini kontrol altına tutmaya yönelik belli aralıklarla tüm sınıfın katılacağı gevşeme ve esneme egzersizleri yapın.
- Sınavlarda dikkatinin dağılmaması için **daha kısa sorulu ve cevaplı sorular** sorun. Sınav esnasında **kısa molalar verin** ve ek zaman tanıyın.
- Sınava hazırlanma becerilerini öğretin. Örneğin işlenen konuların sınav öncesi özetini yapma, öncelikli konuları belirleme ve parça parça çalışma gibi.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

- Okula yeni başlayan öğrencinize **sınıf ve okul ortamını tanıtın.**
- Sınıftaki **diğer öğrencilere otizmlı öğrencinize ilişkin bilgi verin,** onun farklı davranışlarına verilecek tepkiler için ortak bir strateji belirleyin.
- Öğrencinizi **sınıfın ön tarafında oturtun** ve sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat edin.
- Otizmlı çocukların erken okuma yazma, zihninden matematik işlemleri yapma, beklenmedik resimler çizme gibi bazı özel becerileri olabilmektedir. **Akran kabulünü sağlamak için öğrencinin bu özelliklerini ön plana çıkarın.**
- Öğrencinizle iletişiminizde **“hayır, yapma, dokunma”** gibi olumsuz ifadelerden **mümkün olduğunca kaçının.**

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

- Öğrencinizin özelliğini dikkate alarak göz kontağı kurma, basit yönergelere uyma gibi becerilerin öğretimine öncelik verin.
- Öğrencinizin **olumlu davranışlarını ödüllendirin**, **uygun olmayan davranışlarını arkadaşlarına ve kendisine zarar verecek düzeyde değilse görmezden gelin**.
- Öğrenciniz yüksek ses ve gürültüden rahatsız olabileceği için sınıf içindeki gürültüyü mümkün olduğu kadar azaltmaya dikkat edin.
- Öğrenciye öğretilecek becerilerin **basitten karmaşığa doğru** sıra izlemesine dikkat edin.
- Sınıf içinde yaptığınız eylemleri **“Kalemi alıyorum ve tahtaya bir daire çiziyorum”** şeklinde sözel olarak da ifade edin.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

- Okuma ve yazma çalışmalarında **nesnenin kendisi ile birlikte ismini yazma, sonra nesne resmi ile yazma, en sonunda ise yalnızca ismini yazmaya yönelik** çalışmalar yapın.
- Öğrencinin sebep-sonuç ilişkilerini kurmasını desteklemek amacıyla eylem ve resimleri içeren kart ve fotoğrafları göstererek hikâyeleri anlatın ve öğrencinizden aynı şekilde anlatmasını isteyin.
- Otizmli öğrencilerin küçük grup çalışmaları sırasında ya da serbest etkinliklerde **sınıf arkadaşlarıyla birlikte oynamasını** destekleyin.
- Öğrencinin okulun kantini, tuvalet ve rehber öğretmenin odası gibi yerlere götürerek sınıf dışında da çevre ile ilişki içinde olmasını sağlayın.
- Tekrarlayıcı veya yıkıcı olumsuz davranışlarını azaltmaya yönelik özel eğitim yöntemlerinden **davranışçı eğitim tekniklerini** kullanın.

